

■ Быць разам

НАЙЛЕПШЫ РЭАНИМАБІЛЬ

Што рабіць, калі немаўля паспашалася нарадзіцца

Фёдар нарадзіўся ў 27 тыдняў, важыў 990 грам, Ульяна — у 27 тыдняў з вагой 520 грам, Аляксандра — 25 тыдняў, вага — 840 грам, Лера — 25 тыдняў, вага — 660 грам. Усім гэтых дзетак выратавалі з дапамогай складаных медыцынскіх механізмаў, дарагіх лекаў і першакласных дактароў. Фёдору цяпер 3 гады, Ульяне — каля 2,5, Аляксандры — амаль 2, Леры — 5 годзікаў. Штогод у Беларусі нараджаецца каля 4,5 тысячы такіх «ранніх» дзетак. 90% з іх выжываюць, а 60% — вырастаюць здаровымі.

Пяць страху на кожную паперку

Першыя тыдні і нават месяцы свайго жыцця немаўляты, якія нарадзіліся раней за тэрмін, праводзяць у бальніцах, на апарачэ штучнай вентыляцыі лёгкіх. Далей — несупынным масаж, плаванне, лячэбная фізкультура, заняткі па развіцці псіхікі, эмоцый, інтэлекту і... страх, што дзіця застанеца інвалідам.

Каб дапамагчы бацькам выйсці са стрэсу, зразумець, што адбылося і як клапаціцца пра паспешлівых малых, вясною гэтага года ў Беларусі з'явілася аб'яднанне «Рана». Амаль усе яго сябры — бацькі неданашаных дзетак, якія на ўласным вопыце ведаюць, што гэта такое.

— Тэма неданашаных дзетак і заўчасных родаў — гэта заўжды шмат статыстычнай інфармацыі: рост, вага, тэрмін гестацыі дзіцяці. Аднак мы хочам паказаць, што неданашаныя — гэта не толькі статыстыка, а рэальныя малыя і сем'і са сваімі гісторыямі: паспяховымі і не вельмі, сем'і, якім неабходна медыцынская і псіхалагічная дапамога і падтрымка, — выказалася **Юлія МАКОЎСКАЯ**, старшыня Рэспубліканска-

га грамадскага аб'яднання бацькоў неданашаных дзетак «Рана» (далей — РГА «Рана»).

Інфармацыя — гэта першае, што патрабуецца бацькам немаўляты, якія з'явіліся на свет раней за тэрмін, упэўненая **Алена ГРЫГОР'ЕВА**, член праўлення РГА «Рана»:

— Бацькі неданашаных дзетак звычайна пачынаюць шукаць інфармацыю ў інтэрнэце, а там яна можа быць вельмі супярэчліва і нават дэструктыўная. На адно і тое ж пытанне можна знайсці шмат розных адказаў. І тэматычныя сустрэчы са спецыялістамі, якім мы давяраем, — паратунак у такой сітуацыі.

Арганізацыя ўжо правяла некалькі тэматычных сустрэч з рэабілітолагам, гастроэнтэролагам, акулістам. Планаюцца трэнінгі для бацькоў, для якіх важна не толькі пачуць, што рабіць, але і пабачыць, як гэта трэба рабіць. Ёсць попыт і на індывідуальнае сямейнае кансультаванне. На сайце працуе форум, дзе бацькі кантактуюць і дэталёва дзеляцца вопытам і праблемамі, з якімі яны сутыкаліся. Такім чынам «Рана» здымае псіхалагічнае напружанне бацькоў.

— Мы канцэнтруем нашы веды на ўласным вопыце, які мы як бацькі самі атрымалі, і гэта моцны бок нашай арганізацыі. Плануем выдаваць і друкаваныя матэрыялы, бо мамы і таты хочуць мець паперу, дзе было б у дэталю напісана, як сябе паводзіць і што рабіць. Мой сын нарадзіўся на 30-м тыдні, і яшчэ год таму я была ў бальніцы і шмат што здавалася мне нерэальным. На кожную паперку, што мы атрымалі пры выпісцы, у мяне было па пяць страху — што рабіць?! Цяпер мой сын падрос, і я як маці пасталела. Толькі з гэтым дзіцем (а ў мяне ёсць яшчэ і старэйшае) я зразумела, якое гэта дасягненне: умець пераварочвацца, выдаць першы гук, — дала Алена Грыгор'ева. — Псіхалагічная падтрымка патрабуецца, дарчы, не толькі бацькам неданашаных дзетак, але і іх бабулям з дзядулямі. Часта яны могуць параіць нешта непатрэбнае маме, пакуль тая ў стане стрэсу, таму стараемся працаваць з усімі членамі сям'і.

Не заставацца з праблемай сам-насам

Практычны досвед членаў арганізацыі «Рана» — неацэнны ўнёсак у развіццё медыцынскай справы, што прызнаюць і медыкі, якія ратуюць немаўляты.

— Мы, напэўна, не валодаем усім аб'ёмам ведаў, які маюць бацькі, што на практыцы асвоілі інфармацыю пра неданашаных дзетак. Такі вопыт набываецца

ў працэсе, менавіта таму гэтая арганізацыя такая патрэбная, — выказала меркаванне **Валянціна ВАУЧОК**, галоўны педыятр аддзела медыцынскай дапамогі маці і дзецям галоўнага ўпраўлення арганізацыі медыцынскай дапамогі Міністэрства аховы здароўя Беларусі. — Аднак адно павінна быць нязменным: каб парадзіха своечасова была ў адпаведным месцы, бо найлепшы рэанімабіль — гэта мама.

Агляд неданашанага дзіцяці — не складаная рэч і не займае шмат часу, а львіную долю ў ратаванні малога займаюць гутарка з маці і тлумачэнні, што рабіць, лічыць **Канстанцін ВІЛЬЧУК**, дырэктар РНЦП «Маці і дзіця»:

— На жаль, на псіхалагічную дапамогу ва ўрача часта проста не хапае часу. Грамадскае аб'яднанне запаўняе гэтую нішу. У нас часта пытаюцца, навошта выходжаць такіх дзетак. Але калі бачыш гэтых малых пасля, праз год ці два — разумееш, што за кожнага трэба змагацца. У 2000 годзе мы ратавалі каля 26% дзетак, якія нарадзіліся з вагой да кілаграма, а летась выжыла ўжо больш за 75% такіх немаўляты. Частка з іх маюць інваліднасць, аднак узровень яе ў гэтай групе дзетак не ўзрастае, а спецыяльнае харчаванне дазваляе зніжаць ступень страты здароўя.

Спецыяліст зазначае, што да кожнага народжанага індывідуальна падыход: у інкубаторах падбіраюцца чыхлы, укладкі, інтэнсіўнасць свят-

Фота Сяргея ЛЕСКІНА

Для таго, каб раннія немаўляты нармальна развіваліся, іх кладуць у боксы і накрываюць спецыяльнымі чыхламі.

ла, акуляры. Створана аператыўная для лячэння на ранніх стадыях рэцінапатыі нованароджаных — хвароба вачэй, ад якой пакутуе амаль кожны пяты неданашаны і якая можа скончыцца поўнай слепотай.

— Толькі пра 10% неданашаных немаўляты прыглядзе адразу можна сказаць, што яны будуць мець праблемы ў далейшым. Як складзецца лёс астатніх — ніхто не спрагнадуе першапачаткова, — дадаў ён.

Дабрабыт дзіцяці напярэма залежыць ад сям'і, а не ад медыцыны ці сацыяльных работнікаў. Толькі сям'я можа паўнацэнна выхадзіць дзіця, ніякі дагляд у спецыялізаванай установе не зробіць таго, на што здольны бацькі, упэўнена **Алена ЦІТОВА**, старшыня грамадскага аб'яднання «Беларуская асацыяцыя дапамогі дзецям-інвалідам і маладым інвалідам» (ГА «БелАДДіМ»).

Алена Цітова — сама маці сына, які 25 гадоў назад нарадзіўся вагой 1,9 кг і два месяцы «падрастаў» у бальніцы:

— Палова з таго, што нам казалі дактары, не апраўдалася, бо немагчыма ведаць, на якія цуды могуць быць здольныя самі дзеці з дапамогай сям'і.

Арганізацыя «БелАДДіМ» аб'ядноўвае больш за 2,5 тысячы сем'яў па ўсёй Беларусі. І ў 70% сем'яў, дзе нарадзіліся неданашаныя дзеці, гэтых малых сёння немагчыма адрозніць ад звычайных. Па словах старшыні асацыяцыі, 80% сем'яў — гэта адзіночкі мамы, бо «таты сышлі праз тое, што побач не было людзей, якія казалі б пра перспектывы немаўляці, якія б падштурхоўвалі працаваць з малым, якія б матывавалі бацькоў на змаганне». Аднак ёсць прыклады, дзе сем'і з неданашанымі малымі з вельмі цяжкімі парушэннямі застаюцца поўнымі, і ў іх ужо падрастаюць другія і трэція дзеці. Галоўнае — не заставацца сам-насам з праблемай і ведаць, дзе шукаць параду і дапамогу.

Ірына СІДАРОК.
sidarok@vziazda.by

■ Фотаздымак з гісторыяй

КАЛЯ БАЦЬКОЎСКАЙ ЛІПЫ

Шчымыя і самотныя душы, калі разглядаю фотаздымак, які беражэ памяць пра сям'ю з вёскі Дварэц на Любаншчыне ўжо 61 год.

Сын Лідзіі і Данілы — Аляксандр. Калі рабіўся сямейны фотаздымак, яго яшчэ не было.

да кураня ў лесе, дзе хавалася сям'я, сэрца сіснула ад болю, бо ляжалі там скошаныя аўтаматнай чаргой яго родныя: сястра, жонка з аднагадовай дачушкай, дзве яе сястры і маці, мачыха. З сябрам перацягнулі

на посілцы родных на пясчаны грудок ва ўрочышчы Мінкава і пахавалі ўсіх у адной магіле каля дуба.

Закончыў вайну ў Дрэздэне. Вярнуўся дамоў, і праўленне калгаса даручыла франтавіку выконваць абавязкі брыгадзіра паляводчай брыгады. У суседняй брыгадзе кіраўніком была Лідзія Макарава. Пасля нядоўгіх разваг яны вырашылі разам будаваць сваё сямейнае шчасце.

У гады вайны Лідзія дапамагала партызанам атрада Давыдава, дзе ў баявых апера-

цыях удзельнічалі два яе браты. Па даручэнні камандавання выконвала розныя заданні: падвозіла прадукты, бярыенне для будоўлі зямлянак, вазіла зерне для памолу ў вёску Камаровічы; даводзілася маскіраваць аэрадром на востраве Зыслаў і ахоўваць штабное памяшканне ў вёсцы Дварэц, дапамагала параненым партызанам. Пасля вайны гадавала шасцярых дзяцей. Зведла радасць ад нараджэння трынаццаці ўнукаў, 21 праўнука і 2 прапраўнукаў. Лёс адвёў ёй 95 гадоў жыцця. Ва ўсіх дзяцей свае сем'і. Вольга — цырульнік, Васіль — будаўнік (прараб), Марыя шмат гадоў працавала выхавальніцай у інтэрнаце каледжа, Каця — бухгалтар, Ліда — заатэхнік, Аляксандр — кіроўца. Тры дачкі і малодшы сын жывуць у цяпер у вёсцы Дварэц. Часцяком уся вялікая сям'я збіраецца на бацькоўскім падворку каля ліпы, якую пасадзілі бацька з маці ў маладосці. Успамінаюцца цэрні і радасці жыццёвага лёсу, схіляюцца галовы ў самоце па бацьках, таму што не хапае родных пытливых вачэй, добрых жыццёвых парад. І, вядома ж, усім прысутным хочацца зазірнуць у будучыню свайго роду. Жыццё працягваецца.

Анатоль ВЯЛІЧКА, настаўнік, краязнаўца

Шаноўныя чытачы! Конкурс «Фотаздымак з гісторыяй» працягваецца. Мы праранейшаму чакаем ад вас цікавых фота з сямейнага альбома. Здымкі (не больш за тры) з невялікай гісторыяй дасылайце з адпаведнай пазнакай на адрас: вуліца Б. Хмяльніцкага, 10а, 220013, г. Мінск або info@vziazda.by. Найлепшага аўтара чакае прыз. Арыгіналы дасланыя фотаздымкаў абавязкова вяртаюцца.